

(¹ σκηνή δείχνει την πρόσωση ενός σπιτιού και δρόμο. Το φως είναι πολύ χαμηλό που να φαίνεται ότι είναι νύχτα. Ένα βιολί παίζει το "Επέσατε θύματα" πολύ σιγά. Στη σκηνή φαίνεται ο Άρης με σηκωμένο γιανέ και κρατάει στα χέρια του ένα δοχείο με μπουτιά και βουρτσές. προχωρεί με προσοχή και βλέπει παντού. Ύστερα γράφει στον τοίχο, "Α ήρωίδα Στέλλα Γρινιώτη σκοτώθηκε από το προδότη Σταύρο Ζητήμα έκδικηση". Αυτά γράφονται με μεγάλα γράμματα για να διαβάζονται απ' τους θεατές. Ο Άρης προχωρεί και φεύγει από την άλλη πλευρά της σκηνής. Το φως τώρα δυναμώνει και σιγά-σιγά γίνεται το κανονικό. Λίγα δευτερόλεπτα η σκηνή μένει άδεια. Μετά μπαίνουν οι γέροι Μώντας και Χρηστος. Ο Χρηστος σκύβει και βλέπει στο πάτωμα, το βιολί σταματάει.)

Χρηστος. Αίμα. Αίμα Μώντας στο πεζοδρόμι.

Μώντας. Κάποιος άσθος θά σκοτώθηκε απ' τους τυράννους.

Χρηστος. Αίμα ζεστό ακόμα. Ής τη νύχτα θά τελείωσε ένας αγωνιστής.

Μώντας. Κάποιος δειλός προδότης φύτεψε μιά σφαίρα σ' έναν δικό μας. Αίσχος.

Χρηστος. (γυρνάει και βλέπει στα γράμματα - φέρει λίγο) Μά, να Μώντας ποι θ σκοτώθηκε.

(διαβάζει) "Α ήρωίδα Στέλλα Γρινιώτη σκοτώθηκε απ' τον προδότη Σταύρο". (μ' έκλεισις) Στέλλα Γρινιώτη... Α κόρη μου...

Μώντας. Μά μήπως είναι λάθος.

Χρηστος. Λάθος... Α... ωξερα... τό φανταζόμουνα πως τέτοια θά γινόταν... Πώς από κείνη τή μέρα θά-πολεμούσε. Α χτυχή η ξεπεσμένη Στέλλα... (σκύβει και σέρνει τό δάκτυλο στο αίμα του πνεύματος. Μετά σηκώνει τό κόκκινοσμένο δάκτυλο του ψηλά) τό δάκτυλό μου είναι βαμμένο απ' αίμα... απο αίμα δικό μου... γιατί στις φλέβες της κόρης μου έτρεχε δικό μου αίμα...

Εή βρήκα μιά μερά εξαθλιωμένη, πεινασμένη, τυραγνισμένη να κουλάει τή σάρκα της. Τή μάλωσα. Τήν έδιωξα... τήν απαρνήθηκα από σπλάγνο μου... Καί τήν κουρέλιασα... μά της έδειξα τό δρόμο της τιμής κόλης. Έξιλωθήκη, εξαγνίστηκε τώρα μπροστά σέ μένα μά και μπροστά σ' ολόκληρο τον κόσμο. Εήκωσε τ' ανδστήμα της και πόλεψε με είλικρίνεια για τή Δευτεριά και τή Δημοκρατία... και πλήρωσε τή κόλη της με τήν ίδια τή ζωή της...

Μώντας. Έδωτε τήν έδιωξες τήν κατηγορησες, τώρα συχώρα την...

Χρηστος. Συχωρεμένη ναυαι η κόρη μου, η ήρωίδα Στέλλα, που χάθηκε για τον άγωνα του λαού.

Μά... κατάρρα... κρεμάλα σ' όλους τους τυράννους που βόφουνε τό χέρι τους στο αίμα των ήρώων...

Είγαντα, βράχε λαέ ζητα να ξεράσουν τό αίμα που ήπιαν οι προδότες και και κάνε τά χέρια σου θηλειά, σφιχτή θηλειά σ' όλους αυτούς.

(Γονατίζει) Άτροπή σε σένα καφέρα αν δεν πολεμήσεις πιο πολύ από σήμερα για τ' άδικοσκοτωμένο κορίτσι σου. Άτροπή σε σένα λαέ αν δεν πνύξεις μιá τέτοια ζωή στο αίμα (δυνατά η μουσική παίζει "ντροπή στον έργάτη...") (Α αλάλια πέφτει).

- πάντας. Κάτσε, κάτσε λίγο κρηστο μου. Τά γηρατειά κι' ή κείνα δέν κρατοῦν τό σωμα μου. (κάνθονται σέ μιὰ γωνιά).
- Κρηστος. Χθές λοιπόν χάθηκε καί τό τελευταίο μου ἑγγόνι... Ἄ πάντα ἦταν πέντε χρόνων, τό μεγαλύτερο παιδί τοῦ παιδιοῦ μου, χαριτωμένο μέ τ' ὄνομά μου, γελαστό κι' ὄμορφο. Κραδῆθηκε ἀργά-ἀργά καί ἀργοπέθαινε ἐπτά μῆνες.
- πάντας. Ἐπτά μῆνες πείνας κι' ἀνέχειας αἱ;
- Κρηστος. Ναι· καί χτές τελείωσε γιά πάντα. Ἄσως ψυχές χάνονται ἀπό ἐπιλήματα καί- νων που θέλουν νά λέγονται μεγάλοι.
- πάντας. Καί ἡ μάνα του ἡ κόρη σου; ποῦ βρίσκεται;
- Κρηστος. Κακοτύχη ἀπό τότε που γεννήθηκε. Κήραγα πρίν τρεῖς χρόνια καί τά τρία παιδιά της· τόνα κοντά στό ἄλλο πέθαναν ἀπό τήν πείνα.
- πάντας. Κι' αὐτή που δουλεύει;
- Κρηστος. Ἄ ναι· δουλεύει κἀκου.
- πάντας. Βγάζει τουλάχιστο τίποτε;
- Κρηστος. Ναι, ναι, πῶς, βγάζει. Ἐργάζε ὄμως λίγα καί δέν μπορούσε νά ζήσει τά παι- διά της καί μάνα τόν πατέρα της.
- πάντας. Δέ δουλεῖ κἀναι;
- Κρηστος. Ἐ' ένα μοδιστράδινο... Ἄπορῶ μάλιστα πῶς βρίσκονται τέτοιοι ἄνθρωποι που σήμερα φιδνουν ροῦχα. Ἐνας νά πεθαίνει κι' ἄλλος νά στολίζεται, μέ τό θάνατο τῶν ἄλλων...
- ἡλικιωμένος. Εἶνε αἱ μαυραγορίτες Κρηστο. Ἄτοί που τό καίξιμό μας τό φιδνουν χρυ- σόφι... Ἄτοί μονάχα σήμερα ἔχουν τό δικαίωμα νά ζοῦν καί νά στολίζονται.
- Κρηστος. Ἐνῶ τά παιδιά μας καί τ' ἑγγόνια μας ξεψυχοῦν ἀπό τήν ἔλλειψη τοῦ ψω- ριοῦ.
- πάντας. Ψωμί... τό κιό φτηνό πράμα που κανένας δέν ζήλευε. Καί γι' αὐτό τώρα νά πε- θαίνουμε.
- Κρηστος. Κάτι μέ τρώει μέσα μου πάντα... Κάτι που θά σοῦ πῶ. Πέθαίνουμε, σβύνουμε χωρίς ἀντίσταση. Ἄπό ποιόν περιμένουμε τήν βοήθεια;
- πάντας. Ἄπό κανέναν. Ἄν καί δέν μπορούμε νά κάνουμε τίποτε.
- Κρηστος. Ὅχι πάντα. Μοιός σου δίδαξε τόν ραββιαδισρό; Γιατί δέν μπορούμε;
- πάντας. Εἶν' ὁ ἐχθρός μεγάλος, δυνατός. Κάθε ὑπόπειρα ἀντίστασης θά εἶχε ἀποτελέ- σματα σκληρά γιά τό λαό μας.
- Κρηστος. Ἄκληρότερα ἀπ' αὐτά; Ἄν πάντα μου θάβονται χιλιάδες κάθε μέρα, καί νομί- ζετε πῶς ὑπάρχει μεγαλύτερο καιό ἀπ' αὐτό;
- πάντας. Μιὰ ἐκπαιδευμένη θάλει δύναμη, ὄπλα, κουράγιο. Κι' ἐμεῖς δέν ἔχουμε τίποτα ἀπ' αὐτά.
- Κρηστος. Ὅλα θά βρεθοῦν. Ἄρμει νά θελήσουμε, νά θελήση ὁ λαός μας νά πολεμήση. Κι' ὁ λαός μας θά θελήση!
- πάντας. Δέν ξέρω κρηστο... Αἱ τώρα θά πρέπει νά πηγαίνουμε.
(κείνη τήν ὥρα μπαίνουν οἱ Στέλλα μέ τόν Σταῦρο. Μπαίνουν ἀπό κείνη τή πόρτα που δέν προσέχουν πῶς ἐκεῖ κἀθονται οἱ δύο γέροι).
- Στέλλα. Ἄν λίγο μου δίνετε.
- Σταῦρος. Ἄν ἔπολογίστε πῶς θά φάτε μαζί μας δύο φορές. Μεσημέρι καί βράδυ-βρα- ρα θά πιητε, θά χορῆψετε.
- Στέλλα. Δέν μέ συγκινοῦν τό πιστό καί ὁ χορός.
- Σταῦρος. Τό λέτε αὐτό γιατί δέν γνωρίζετε τή παρέα μας. Εἶνε ὅλα τους ἐξαιρετι- κῆ παιδιά.
(Σ' ὄλο τό διάστημα αὐτό οἱ γέροι προσέχουν).
- Στέλλα. Μόσοι θάστε;

αυρος. Τρεις. Και σε υποσχόμαστε πως δεν πρόκειται να σε συσχετισήσουμε.

Στέλλα. Πλάτε, πέστε μου πόσο μου δίνετε. Ανεβήτε λίγο κύριε..

Σταυρος. Δοιπόν και γι'α να τελειώνουμε και... επειδή είσαι όμορφη σου δίνω τρεις ομάδες καλαμπόκι. Θα γλεντίσουμε μι'ά μέρα όλ'αίρη.

Στέλλα. Που;

Σταυρος. Θα πάμε με τη κούρσα μου στο Καλαμάκι. Εμείς ο άλλος φίλος μου έχει αγοράσει τώρα τελευταία μι'ά βίλλα σε τιμή εύκαιρίας..

Στέλλα. (επόνομα) Σε τιμή εύκαιρίας; Δηλαδή τρεις ομάδες καλαμπόκι μήπως;

Σταυρος. Α όχι (είρωνικά) Με τρεις ομάδες καλαμπόκι αγοράζουμε μι'ά γυναίκα για μι'ά μέρα. Μά δεν μπορούμε ν'αγοράσουμε με τέτοια τιμή μι'ά βίλλα που θα μ'ας μείνει για πάντα.

Στέλλα. Και στη βίλλα ποιός μένει τώρα;

Σταυρος. Τώρα δεν μένει κανείς. Γιατί τούς πετάσαμε όλους.

Στέλλα. Που τους;

Σταυρος. Μά... τους ιδιοκτήτες. Μι'ά χήρα υπαλλήλου με τ'α δυό της παιδιά.

Στέλλα. (στον εαυτό της) Μι'ά χήρα; και ζουν τάχα αυτοί;

Σταυρος. Και τί μ'ας ενδιαφέρει; Δοιπόν θα σου δώσουμε τρεις ομάδες καλαμπόκι και αν συμφωνείς πάμε άμέσως να πάρουμε την κούρσα για να φύγουμε.

Στέλλα. Πόρα άμέσως;

Σταυρος. Μά σημειώστε ότι οι άλλοι περιμένουν. Και τό γλέντι έχει αρχίσει.

Στέλλα. Και διακόψατε μήπως για να βγῆτε έσείς στην αγορά ν'αγοράσετε γυναίκα;

Σταυρος. Ναι. (είρωνικά) Φαίνεται πως είστε έξυπνη γυναίκα..

Στέλλα. Και σε'ς φαίνεται πως είστε έξυπνος έμπορος.

Σταυρος. Μά είμαι μοναδικός στην αγορά.

Στέλλα. Στην αγορά τῆς σάρκας ή πάντοῦ;

Σταυρος. Μαντοῦ- αγοράζω σκίτια-παλάτια, αυτοκίνητα, μηχανές, ρωκόνια, χρυσαφικά, ότι μπορείς να φανταστείς.

Στέλλα. Και ταιριάζει τό γούστο σας με τ'αυτε γούστα τῶν άλλων συνεταίρων;

Σταυρος. Φου βλέπετε πως κατέβηκα για να γωνίσω γυναίκα- που καθώς ξέρετε είνε τό σημερο που συγκρούονται τ'α γούστα τῶν ανδρῶν-θα πει πως τό γούστο μου είνε και δικό τους.

Στέλλα. Δοιπόν επιμένετε να μου δώστε μόνο τρεις ομάδες;

Σταυρος. Για να τελειώνουμε. Αν μ'ας εύχαριστήσης θα σου δώσουμε ακόμα 100 δρόμια.

Στέλλα. Έστω /στον κοινό/ Χθές έθαψα και τό τελευταίο παιδί μου. Από σήμερα μπαίνω επίσημα κι'α στο δρόμο τῆς άμαρτίας. Δεν μου μείνε κανένας στον κόσμο... (σηκώνεται ο Χρηστος και με βαρειά φωνή τονίζει μι'ά μι'ά τ'ες συλλαβές).

Χρηστος. Σούμεινα εγώ.

(επόνομα γυρίζουν οι Στέλλα και Χρηστος και βλέπουν τους δυό γέρους. Η Στέλλα μένει καρφωμένη στη θέση της.)

Σταυρος. Εσύ; και ποιός είσαι συ γεροπεινασμένη;

Χρηστος. Εγώ ο γέρο ευνασμένος, είμαι ο πατέρας αυτηνης που εσύ αγοράζεις τη σάρκα της.

Σταυρος. Με τό χρημα μου, με τό ειδος μου αγοράζω όποια θέλω.

Χρηστος. Μαι με τό χρημα σου, τό κλεμμένο χρυσαφι αρπάζεις τη τιμῆότητα του σπιτιου. Δεν έχετε σε'ς θέση, ουτε ηθική. /στη Στέλλα/ και συ; εσύ η περήφανη κόρη μου πουλας τό κορμί σου; Γι'αυτό σ' ανέθερα;

Στέλλα. Πατέρα....

Χρηστος. Όχι, δεν είμαι πατέρας σου. Δεν θέλω ναμαι τέτοιος.

Στέλλα. Ε'μαι μι'ά πόρνη, τό ξέρω..

Χρηστος. Πόρνη, πόρνη άτιμη που κηλιδώνεις τη ζωή μου. (τόν πιάνει από τό χέρι ο Νώντας και τόν κρατεί). Δεν σεβάστηκες τ'ασπρα μαλλιά μου. Δεν σεβάστηκες τό φρέσκο μνημα του γυιου σου που πέθανε χθές.

Στέλλα. Μεινώνω πατέρα, πεινοθρε, πεινούσαμε...

Κρηστος. Καί ζήτησας στά κρεββάτια τών μαυραγοριτών νά χορτάσσης. Πήγαινε μιά σφατρα σός χρειάζοταν καί τούς δύο. Μά... τά χέρια μου, τά γέρινά μου χέρια δέν πρέπει νά τά βάψω στό αίμα του παιδιού μου...

Στέλλα. Πατέρα.

Κρηστος. Δέξο θέλω νά, λές, αύτή τή λέξη. Τά χείλη σου πού τά φιλοῦν μαυραγορίτες κι έμποροι είνε ακάρωστα κι αντίκαρα νά λέν αύτή τή λέξη.

Στέλλα. Άκου πατέρα; Ά κείνα ὁ θάνατος μ' έσπρωξε.

Κρηστος. Άστε αύτό ήταν τό μοδιστράδινο πού δουλευες;

Σταυρος. (είρωνικά) Μά μοδιστράδινο είνε κι αύτό...

Στέλλα. Πουλούσα τό κορμί μου γιά νά ζήσετε.

Κρηστος. Άποτές δέν πουλοῦν τά κορμιά τους οί τίμιες γυναίκες.

Σταυρος. Άλλά τί κάνουν;

Κρηστος. Μεθαίνουν βρίζοντας. Σηκώνουν τίς γροθιές καί πολεμοῦν. Καί στό τέλος πεθαίνουν. Κι' εσύ ποιός είσαι τάχα; τά πλούτη σου πού τάβρες;

Σταυρος. Μούλεψα καί τ' υπόχτησα.

Κρηστος. Καί τί δουλειά τάχα έκανες;

Σταυρος. Δέν είμαι θποχρωμένος νά σ' άπαντήσω. Μά σ' άπαντώ. Είμαι έμπορος.

Κρηστος. Εμπορεύεσαι μήπως ανθρώπινες ζωές;

Σταυρος. Δέν ξέρω.

Κρηστος. Δέν ξέρεις. Μά ξέρει ὅλος ὁ λαός. Τά χέρια σας πού πιάνουν τό χρυσόφι είνε θηλειές, σφιχτές θηλειές καί κνίγουν ανθρώπους κάθε μέρα.

Σταυρος. Αυτό λίγο μός ενδιαφέρει. Άλοιπόν κοπέλλα μου θάρθεις ή νάβρω ἄλλη;

Κρηστος. Πήγαινε. Έκανες μιά συμφωνία θά πρέπει νά τή σεραστής...

Στέλλα. Όχι. Δέν πάω πουθενά.

Κρηστος. Γιατί; Μήπως τώρα νουθετηθήκες; Μήπως έγινες ήθικη; Κύριε, πάρτην γιατί σου θποσχέθηκε. Μά... δεΓξε ή μάλλον μάζε τήν τόν δρόμο γιά τό έπάγγελμά της... Γιατί... ποιός ξέρει... μπορεί νάχει άτέλειες άκόμα.

Στέλλα. Πατέρα γίνε πιά ήρεμος. Είμαι παιδί σου...

Κρηστος. Δέν θέλω γιά παιδί μου μιά πόρνη. Είσαι έξω άκ' τή ζωή μου τώρα. ΈσεΓς δέν φεύγετε, φεύγω εγώ. Τούτα σου λάω. μονάχα.

Στέλλα. Πατέρα.

Κρηστος. Άκου, θέλω νά μοῦ λές πατέρα μονάχα σόν εξαγνιστεΓς, σόν γίνεις άνώτερη γυναίκα. Όταν καλέψεις καί στη πάλη έλλάξεις. Άκάρχουν δυό δρόμοι γιά σένα. Ά νά μείνεις γιά πάντα πόρνη ή νά εξαγνιστεΓς στη τρίτα πάλη. Μόντα νά πηγαίνουμε.

Στέλλα. Άκου πατέρα.

Κρηστος. Όλα τελείωσαν. Φεύγω. (προχωροῦν μέ τόν Νώντα)

Στέλλα. Καί πός θά ζήσης μόνος;

Κρηστος. Ενδιαφέρουμαι ὄχι γιατί θά ζήσω μόνος μά γιατί ζούσα σά χτηνος άκ' τίς σήρικες τής κόρης μου. (δυνατά) Ένας πατέρας συνειδητός ποτές, μά ποτές δέν δέχεται νά ζή πουλώντας τή κόρη του. Δέν θέλω νά ζῶ μέ γούλα πού εσύ τ' άποχτάς σέ άνομα κρεββάτια. Τό ξέρῶ δικαιολογέΓσαι πός πεινούσαμε (τρυφερά) Στέλλα σ' άνέθρεψα άπό μιά στάλα. Μά ποτές, ποτές δέν θάπρεπε νά κηλιούσεις τόνομά μας. Άπηκας στον βορνο, μά κόνταξε τώρα νά εξιλεωθεις. Μέθανε στό πεζοδρόμι, ή στό πολυβόλο κι' ὄχι νά ζης πλούσια, άπ' αυτούς, (δειχνει τόν Σταυρο) τούς πνίχτες του λαού μας.

Στέλλα. (συγκινημένη) Είμαι μιά άμαρτωλή πατέρα. Η βαθειά ήγάπη μου γιά σένα καί τά παιδιά μου μ' έρριξαν στην άμαρτία. Δέν φταίω εγώ. Μά, οί Γερμανοί, οί σύμμαχοι τους, οί προδότες καί κλέφτες αυτοί φταίν.

ας. "Ενας λαός πεθαίνει υπό κείνο.

Έλλα. "Αδύναμη έχω παρέδωκα τό σπμα μου για σ'ες. Μά κι' αν τό σπμα μου τό σφίξα-
νε πολλοί έμεινε ή ψυχή μου άπόλυτη. Μιά πόρνη... Η ψυχή μου, ή σκέψη μου
δέν είνε έκφυλισμένο.

Άρπτος. (κινδύνεται μέ τόν πόντα και φεύγουν) Μιά κόρη άμαρτωλή. Η Έτέλλα μου ή
άτυχη μου κόρη πόρνη. (φεύγουν).

Έταυρος. Λοιπόν θάρρεις; (βλέπει τό ρολόγι του) "Α πέρασε ή ώρα. Πρέπει να πάμε γρή-
γορα. Έλλά.

Έτέλλα. "Όχι (ήσυχα) Όχι πιά. "Ενας γέρος, ο πατέρας μου μ' έδειξε τό δρόμο. Δέν έχω
ανάγκη τώρα άπ' τό καλαμπόκι σου. Μά ή "Αθηνά, τρέξε στους δρόμους, στις
συνοικίες θάρρεις πληθος γυναίκες που πουλιούνται.

Έταυρος. Μά κι' αν φύγω θάρρεις δέν θάρρω τό ματια σου, τό σπμα σου. Τέ λοιπόν κότε-
σαι και κλας για τά παράνομα ενός γέρου; Δές τό κορμί σου τό νέο, που σφα-
δάσει άπ' τό πόθο. "Ακολούθα με και θά όης.

Έτέλλα. (μέ μανία) "Η σάρκα μου δέν τή πουλώ πιά. Κι' ένας είνε ο δρόμος μου, ή πόλη.
Κάτω τά χέρια σας τό ματωμένο άπ' τά κορμιά των γυναικων. Μακριά τά χέρια
σας που πίνουν ίόρωτα άπ' τά χέρια θάρρεις της πεινασμένης κοπά-
λας. Ατήνη... Ατήνη.

Έταυρος. "Αγώ;

Έτέλλα. Μά, έσύ κι' οί όμοιοί σου. Μου δείχτω τό δρόμο, πήγαινε.

Έταυρος. Μά αν νομίσαις πως θά τό πολυσηφετώ αυτό τό πρόγμα είσαι γελασμένη.
(προχωρεί να φύγει) Μά δέν άρνιέμαι πως θά μου χάριζες όρατες βραθυές
μά... για σου αν θέλεις σ' άφήνω και τή σύστασή μου.

Έτέλλα. Πήγαινε. Δέν έχω ανάγκη από τίς συστάσεις σου.

Έταυρος. Γειά σου κοπέλλα μου (φεύγει)

Έτέλλα. Μιά άπλή συνάντηση... "Ενας πατέρας άκοδει τή συμφωνία που κάνει ή κόρη
του μέ έναν κλέφτη... Τώρα που δέν έχω στίτι και για να έξιλευθώ στον γέ-
ρο πότερα μου υπάρχει ένας δρόμος. "Ο δρόμος της πόλης και της άνάστασης.
"Ητω ή επανάσταση (φεύγει).
(Μπαίνει ύστερα από λίγο ή "Αθηνά μέ τά παιδιά της)

"Αθηνά. Καηστε λοιπόν να σας πω τό παραμύθι. "Ενα παραμύθι που να με ζω ή ενός
άνθρώπου. (κάνονται όπως πρώτα)

Μίτσα. Πήκως τήν ιστορία του μπαμπά μας;

"Αθηνά. Κί σημασία έχει αυτό παιδί μου; είνε ιστορία γεράτη αίμα και τυραννία.

Κώστας. Δέγα μάνα.

"Αθηνά. "Ανέξ στα βόση της γαλαξίας σάλασσας είν' ένα ξερονήσι που έχει μονάχα
σάβια φύκια στην άιρουσαλασσία και καρυμένα άπ' τήν άρμυρα-δενδράκια. Δίγα
σιτάκια έχει τό χωριό και τό νερό είνε γλυφό. Οί δρόμοι είνε στενοί και
τά καλλιρίμια άκαλοίσθητα, κι' οί άνθρωποι κοντοί κι' άδύνατοι άπ' της γής
τή φτώχεια. Άρως τραγοθει δέν άκούς. Τό κώ ε τί εκεί πεθαίνει.

Μίτσα. Μεθαίνει;

"Αθηνά. "Όλα εκεί πάνω έχουν τή σφραγίδα του θανάτου. "Όλα σβούν άπ' τή στενότητα
της ζωής και τό μόθο του ψωμιού.

Μίτσα. Κι' οί άνθρωποι τί κάνουν;

"Αθηνά. "Αράδες και κτηνοτρόφοι. Ζούν μονάχα για να παιδεύονται. Μά τί μικρές τους
βαρκοϋλες σιίζουν κι' όργώνουνε τή θάλασσα να βρούν τά μέσα της ζωής.
Αί λοιπόν. "Αυτό τό ξερονήσι δίπλα εκεί, είν' ένα κτίριο που μοιάζει σέν
φυλακή... "Όχι είνε μια φυλακή.

Κώστας. Μά για τίς εγγλήματιές;

MM

ηνά. και για τους εγγληματίες. Μά, είνε παράξενοι εγγληματίες τούτοι. Δέν σκότωσαν, δέν έμλεσαν κι' όμως κρατούνται.

Μίτσα. Γιατί τότε κρατούνται.
Αθηνά. Κρατούνται γιατί είπαν μια αλήθεια. Γιατί κήρυξαν πως μια κλίμα άνθρωπον κλέβουν τους άλλους. Γιατί βροντοφώναξαν πως μια καινούργια τάξη ή εργατική, ή λαός ολάκερος θα γίνη νεκροθάπτης του κράτους τους.

Κώστας. Κι' όταν περς σ' έναν που κλέβει πως θα μπει φυλακή σε τιμωρούν;
Αθηνά. Όταν μιλήσεις καθαρά πως τό κράτος κλέβει και ξεσουλώνει τό λαό, τότε σε στέλνουν εξορία. Μερνας από μπουντρούμια και ύπόγεια και στέλνεσαι κει στα ξερονήσια για να πεθαίνεις κώ ε μέρα. Γιατί κάθε μέρα. Γιατί κάθε μέρα πεθαίνουν έκεινοι έκει κάτω.

... Ένας άνθρωπος ειπε μια αλήθεια. Τόν έπεισαν, τόν έδειραν, τόν πότισαν ρετσινόλαδο και τόν έρειξαν κει κάτω.
... Είνε βράδυές παιδικία μου που ή θάλασσα άγριένει. Τα κύματα της ολάσπ-ρα χτυπούν άγρια τους βράχους. Η βροχή παρασέρονει τό κάθε τι και μπαίνει άπ' τή στέγη. Α'ι τότε παιδικία μου είνε οι φριχτές ώρες. Μαζεύονται οι έξο-ριστοι ο' ένας κοντά στον άλλο και συζητούν χωρίς να μιλούν μονάχα με τα μάτια με τα χέρια.

Τά μάτια του έξοριστου. Τα πονεμένα, τα δακρυσμένα, που άνοιγουνε διπλάτα να δουν μια λωρίδα στεριές ή κάποιο μακρυνό καράβι που περνάει με τους καπνούς και με τα φώτα. Σά σε πετσομα.

Μίτσα. Έχει καράβια έκει κάτω;

Αθηνά. Έχει μά' όχι για τους έξοριστους, μά για τόν άλλο κόσμο.
... Ανάμεσα σ' αυτούς τους έξοριστους, είνε κι' αυτός που θέλω να σάς πώ τό βραμυθι της ζωής του. Δέν μίσησε κανέναν παρά μονάχα τους έχθρους του λαού.

Δέν ή άπησε παρά μονάχα τό λαό και κίτι άλλα πρόσωπα.

Κώστας. Μοιά πρόσωπα;

Μίτσα. Μήπως έμās τους τρεις;

Αθηνά. Άς ποθμε ναί. Είνε αδύνατος, ήρεμος, μιλάει άργά, με πειστινότητα. Δέν ταρα-ξεται, σκέφτεται όλη μέρα, ξεδιαλύνει τό κάθε τι. Κλαίω για αυτόν τόν άτυχο που χάνεται μες στο ξερονήσι. Μου άφησε πίσω του γυναίκα και παιδιά. Ή πονώ για τίς νύχτες που περνάει. Τίς φριχτές, τίς δέχως κατηγοριά νύχτες. (Αποτομα και βιαστικά μπαίνει ο Σταυρος. Σταματά έκκληχτος βλέποντας τήν Αθηνά).

Σταυρος. Μου Αθηνά έδω; πως βρέθηκες;

Αθηνά. Ασηκωνεται και χαιρετιοθνται).

Αθηνά. Δέν περιμενες να με δεεις σε χτωχοσυνοικία;

Σταυρος. Δέν ξέρω μά μου φαίνεται τόσο παράξενο.

Αθηνά. Τί γίνεσαι λοιπόν; (τά παιδικία φεύγουν) Αλλά σου ελέπω αλλαγμένον. Η τυμέ-νος πλούσια, χρυσά ρολόγι, καλοθερμμένος, τώρα που οι άλλοι πεθαίνουν.

Σταυρος. Μά σου πώ. Αυτή ή περίοδος άλλους έννοει, άλλος ρίχνει στην άβυσσο.

Αθηνά. Καθέσυ μήπως είσαι άπ' τους έννοούμενους της τύχης;

Σταυρος. Μά μου φαίνεται πως φαίνεται άπ' τήν εμφάνισή μου.

Αθηνά. Είμαι περιέργη αλήθεια να μάθω πως έννοήθηκες.

Σταυρος. Μά ναί έμπορία, κίτι συνεργασίες, με Γερμανούς και καθώς ξέρεις όλα αυτά φέρνουν κάποιο κέρδος...

Αθηνά. Καταλαβαίνω... συνεργασίες με τους γερμανούς, προδοσιές, κλεψιές...

Αθηνά. Μου ένας άπλός σφάερ πως ματόρθωσες να τα πετύχεις όλα αυτά;

Σταυρος. Με τήν έξυπνώα μου γιατί... ξέρεις ή περίοδος αυτή έδειξε ποιοι είνε έξυπνοι και ποιοι κουτοί.

καλλιτέχνημα κι' οτι οι Έλληνες καλλιτέχνες... του θανάτου
το όνομα θέλω παντού την αλήθεια.

Στέλλα
Κάρης

Και η καρδιά σου με συγκινεί...
Στήθεσ σου ή σου ή για καρδιά σου...
Αυτόν αγαπά και γι' αυτόν θυσιάζομαι...
Κατατιποτένιο και...
σου στα περασμένα χρόνια.

Στέλλα
Κάρης

Όταν έβουνα παλιό...
Και... δυστυχισμένο παιδί όπως...
μου και...
κι' άσπιο...
υπερικό όραμα να...
σου ένας άλλος άνθρωπος και...
δεν τη...
και αυτό θέλω να το...
πώς προσηγορία τη ζωή με...
τότε πώς ήσουν...
και σκληρή...

Στέλλα
Κάρης

Και δέν την νίκησε...
τη νίκησε γιατί νίκησε...
τις...
δεν σήμερα σαν ένας...
τομική ζωή.

Στέλλα
Κάρης

Είστε οι πρώτοι...
Η κοινωνία...
πολλών την...
απερτούν...
καλεύουν...
βαίσει...
και...
στο...
με τη...
στάση...
στινό του...
στον...
Ετσι είναι...
με...
νον...
Και...
κροατία...
Στέλλα
Κάρης

Στέλλα
Κάρης

Και...
στο...
με τη...
στάση...
στινό του...
στον...
Ετσι είναι...
με...
νον...
Και...
κροατία...
Στέλλα
Κάρης

Στέλλα
Κάρης

Και...
στο...
με τη...
στάση...
στινό του...
στον...
Ετσι είναι...
με...
νον...
Και...
κροατία...
Στέλλα
Κάρης

Στέλλα
Κάρης

Και...
στο...
με τη...
στάση...
στινό του...
στον...
Ετσι είναι...
με...
νον...
Και...
κροατία...
Στέλλα
Κάρης

Αθηνά. Μά έδειξε όμως και ποιος είναι ήθικος και τέρμιος...

Σταύρος. Καλά, τέλος πάντων. Χρόνια έχουμε να κοιταχτούμε!

Αθηνά. Και πώς πέρασες απ' αυτόν τον δρόμο;

Σταύρος. Κατέβηκα να ψωνίσω κάτι, και τυχαίως βρέθηκα εδώ.

Αθηνά. Μά ψωνίσεις; Μά εδώ δεν υπάρχουν εμπορικά. Τι ζητούσες λοιπόν;

Σταύρος. Κάτι, κάτι ν' αγοράσω. Μά δε μου λές; Ο άντρας σου τι γίνεται;

Αθηνά. Είναι άκόρα στην έξορία.

Σταύρος. Και δεν πρόκειται να γυρίσει;

Αθηνά. Φεύγοντας ο βασιληάς παράδωσε όλους αυτούς στους φίλους του τους γερμανούς.

Σταύρος. Συμμάσαι αλήθεια; Αθηνά. Τη καλή ζωή; Τότε που είμασταν νέοι, πιά νέοι από τώρα, κι έρχόμουν στα παράθυρα σου με τις καντάδες;

Αθηνά. Μαί. Συμμάμαι γιατί;

Σταύρος. Ατάθηνες πάντοτε αγέραχη μπρός στα παραμόγια μου. Δεν μ' αγαπούσες και ενώ έγω σε ζητούσα σε γάμο έμεινες άπαθής.

Αθηνά. Εγώ δεν κοροϊδεύω κανέναν και άφου δεν ταιριάζουμε μαζί δεν θα μπορούσα ποτέ να συνδέσω τη ζωή μου με τη δική σου.

Σταύρος. Τώρα όμως τά πράγματα άλλαξαν. Εγώ από άπλος πωφέρ έγινα κύριος περιουσίας και σύ είσαι μία γυναίκα χωρίς άντρα. Αθηνά αν ήθελες μπορούσες να βρής την εύτυχία.

Αθηνά. Την εύτυχία;

Σταύρος. Μαί. Μη τρομάξεις. Η εύτυχία βρίσκεται μέσα στα κλούτρη. Έχω όλα τά μέσα να σε κάνω εύτυχησμένη και βασίλισσα.

Αθηνά. Κάλησε πιά καθαρά, χωρίς ρομαντισμούς.

Σταύρος. Η καρδιά μου δεν έπαγει να χτυπάει για σένα, θέλω να πραγματοποιήσω έναν καλό μου κόθο. Μά κι αν άκόρα τά παιδιά σου είν' εμπόδιο για την ένωση μας τότε υπάρχει μία λύση. Μά συζηήσουμε άνεπίσημα. Το χρυσάφι μου είναι πολύ, ή περιουσία μου μεγάλη. Το σώμα σου είναι νέο και ταραζεται απ' την έπιθυμία. Η μείνε μέσα στη τρώγλη ή έλα μαζί μου σε καλότια.

Αθηνά. Μοιός σου δωσε τό δικαίωμα σένα να αγοράζεις με τό χρήμα σου τις γυναίκες των άλλων; Μείσαι ανάξιος για μένα έστω κι αν είσαι πλούσιος.

Σταύρος. Μά κάτσε αν θέλεις στο σπίτι σου. Μά θέλω να σε κάνω εύτυχησμένη. Θα γλεντήσουμε, ή φύση σου θ' αναστηθής, θα νοιώσεις τη ζωή...

Αθηνά. Άκουσε. Κάτι πήγαινες ν' αγοράσεις. Ίσως να ζέχασες πώς είχε δουλειά. Δέ δπενθυμίζω λοιπόν πώς πρέπει να πηγαίνεις.

Σταύρος. Μά διώχνεις; Αθηνά;

Αθηνά. Τά κλούτρη σου δεν με συγκινούν. Τρέχα γι' άλλες γυναίκες.

Σταύρος. Θα μετανοιώσεις; Αθηνά.

Αθηνά. Σιωπή. Δεν επιτρέπω σε κανέναν να μου λέγει για μετάνοιες.

Σταύρος. Μείσαι μία νέα γυναίκα. Δεν έχεις δικαίωμα να συντρέβεις τη φύση σου.

Αθηνά. Μήγαινε... καληάνθρωποι...

Σταύρος. Άστε με βρέζεις. Φεύγω... Μά ξέρω το θά σ' εκδικηθώ. Δεν σ' άπόλαυσα με τό χρήμα μου, θά σ' άπολαύσω με τη βία (βγαίνει άμόνη της ή Αθηνά βηματίζει)

Αθηνά. Βρέζουν κι άπειλοση οί δειλοί. Το χρήμα τ' άνέβασαν για βασιληά, και νομίζουν πώς μπορούν να κερδίζουν τό κάθε τί...

(Μπαίνει συνεσταλμένος άδερης, προσέχει όπως προηγούμενα)

Αθηνά. Μοιόν ζητάτε κύριε;

Αδερης. Ά αυτό τό σπίτι ποιός κάθεται; Μήπως ζέρεται;

Αθηνά. Μία γυναίκα με δύο παιδιά.

...ρης. Γυναίκα μέ δυό παιδιά; Καί ποῦ μᾶναι τῶρα; εἶνε μέσα;

*Αθηνα. Τί τήν θέλετε;

Κάρης. Κάτι ζητοῦσα νά της πῶ.

*Αθηνα. Κύριε, ἐγώ εἶμαι ἡ γυναίκα. Μπορεῖτε νά μου πητε ὅτι ἔχετε.

Κάρης. *Εσεῖς εἰσθεῖς εἰς θάλασσάς γινώρισα, δέν μποροῦσατε νά μὴν εἴστε σεῖς.

*Αθηνα. Τί ἐννοεῖτε κύριε;

Κάρης. Εἴστε ἡ γυναίκα τοῦ ἐξόριστου Δημήτρη;

*Αθηνα. Καί *Εσεῖς εὖσθε γινεσταρμλίτης ἢ φίλος τοῦ ἄντρα μου;

Κάρης. Εἶμαι ἕνας ποῦ γλύτωσε. *Α ζωντανή διαθήκη τοῦ ἡμίτρη.

*Αθηνα. Ζωντανή διαθήκη; Μένε κανεὶν ἄλλοι ποῦ ἄντρας μου;

Κάρης. *Εσθυνα γυναίκα τοῦ ποῦ τμημένου ἀγωνιστή. Μὴ δειλιάσεις. Εἰ μὴ τὰ δάκρυα δέν ἔχουν τόπο. *Ο ἡμίτρη κ ε θ α ν ε. καὶ πέθανε σὲν ἡρώας. (*Α *Αθηνα κἀ θεται).

*Αθηνα. *Ο Δημήτρη... (σηκνώνεται ἀπότορα καί φωνάζει πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τὰ παιδιά της) *Εἴτω, κἀστά ἐλάτε. *Ελάτε νά σᾶς τελειώσουμε τὸ παραμῦθι. (οἱ μικροὶ μπαίνουν καί πιάνονται ἀπὸ τὴν *Αθηνα) Κεῖνος ὁ ἐξόριστος στὸ ζερονῆσι, ποῦ σα ἔλεγα τὴν ἱστορίαν του ἦταν ὁ πατέρας σας. Καί τῶρα πέθανε. *Εἰ συνέχισαι χεῖρα θᾶ σας τὴν κῆ ὁ ξένος αὐτός...

Κάρης. (ἀργά) *Οἱ τίμιοι ἀγωνιστὲς δέν παραδίνονται, πεθαίνουν. Καί μέ τὸ θάνατό τους νικοῦν. Μαλαίφουν καί πεθαίνουν. Καί στὸ θάνατο βρίσκουν τὴ νίκη...

*Ο πατέρας σας, ὁ ἄνδρας σου *Αθηνα στάθηκε ἕνας ἡρώας. Κράτησε τὴ σημαία τοῦ ἀγῶνα γυλά. *ἦταν ἀδύνατος. *Α κενά ἢ μεγάλη, τὰ μαρτύρια ἀνείπωτα καί στὸ τέλος ὑπόκηψε. Μιὰ ἄγρια βραδυὰ ποῦ ἔκλαιγε στὰ παραθυρόφυλλα ἡ βροχή ἀφήκε γιὰ πάντα τὴ ζωὴ τοῦ Δημήτρη. *ἦταν θέρροχος. Θυμῆθηκε ἐσᾶς, τοὺς τρεῖς καί σέ σας καί στὸ λαὸ ἀφιέρωσε τὶς τελευταῖες στιγμὲς τῆς ζωῆς του.

*Ο λαὸς εἶπε θά νικήσει. Μὰ ζητάει ἀπὸ σας ἐκδίκηση. Εἰ σας τὰ παιδιά του ἀφῆσε μιὰ ἐντολή. Νά καλαίψτε τίμια γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ λαοῦ, γιὰ τὴν ἐκδίκηση. (*Ο Κάρης πιάνει τὰ παιδιά) Μείνατε δὲχως πατέρα. Μὰ πατέρα, τῶρα θάμαι γὰ, ὅλοι οἱ ἐξόριστοι ποῦ φύγαμε κρυφά, ὅτι οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ λαοῦ...

*Α μᾶνα σας θά σας ζεσταίνει ἀπᾶντα μέ τὴν ἀγάπη της. Μὰ ποτέ ποτέ μὴ ξεχάσετε πῶς ὁ πατέρας σας πέθανε σ' ἕνα ζερονῆσι καί αἰτία ἦταν οἱ βασιλεῖδες καί ἄρχοντες. Ἐφίξτε τὴ γροθιά σας καί ἀτσαλωθῆτε σέ μιὰ κόλη γιγάντια. Τὸ μέλλον εἶνε δικό μας, τοῦ λαοῦ. Μαλαίψτε γερὰ.

Μικροί. (Μέ τίς γροθιές ψηλά) θά κκαλαίψουμε. Γιὰ τ' ἄδικο τοῦ κόσμου, γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ πατέρα, γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ χτωχοῦ.

Τέλος τῆς Α' ἑρᾶξης.